

NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår referanse:
22/01580-6
Saksbehandler:

Mona Stainsby

Deres referanse:
22/7109-3

Dato:
09.03.2023

Offentlig høring av forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser - Høringsinnspill fra Helse Sør-Øst RHF

Helse Sør-Øst RHF viser til mottatt høringsnotat av 8. desember 2022 om forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser. Helse Sør-Øst RHF har gjennomgått høringsnotatet og kommer herved med innspill til forslagene som er presentert. Innspillene gis i form av svar på spørsmålene som er stilt til høringsinstansene.

Overordnede spørsmål:

Spørsmål 1

Hvilket av forslagene i kapittel 5 er best egnet til å fremme klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser ut fra et kost-nytte perspektiv? Vurderingen bør blant annet ta opp i seg muligheten til også å nå andre mål for offentlige anskaffelser som er omtalt i Hurdalplattformen, for eksempel hensynet til at små og mellomstore bedrifter skal kunne konkurrere om anbud.

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF mener at forslag 3 er det best egnede alternativet ut fra et kost-nytte perspektiv, samt at dette alternativet kan bidra til en balanse mellom ressursbruk og forventet effekt av miljø- og klimahensyn. Helse Sør-Øst RHF viser også til Finansdepartementets *Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser*.

Dette forslaget gir en fleksibilitet som muliggjør det å veie flere hensyn mot hverandre. Hensynet til klima- og miljø må balanseres mot for eksempel sørge-for-ansvaret i spesialisthelsetjenesten og andre ansvarsområder i offentlig sektor. I tillegg er det viktig at man faktisk oppnår miljøeffekt når det vektlegges i anskaffelsene. De som er best egnet til å gjøre disse vurderingene, er de med god kjennskap til de aktuelle markedene, bransjene og produktområdene. For eksempel benytter spesialisthelsetjenesten mange

produkter som i liten grad benyttes i andre bransjer, og vil således ha et særskilt ansvar innen disse områdene. For å oppnå ønsket effekt vil det dermed kunne være en fordel å benytte en kombinasjon av miljøkrav og vekting av miljøhensyn.

Helse Sør-Øst RHF mener også at alternativ 3 er det som legger best til rette for at små og mellomstore bedrifter skal kunne vinne fram i anbudskonkurranser. Dette forslaget, ved at man kan benytte en kombinasjon av miljøkrav og vekting av miljø, gir rom for å opparbeide seg kunnskap om klima- og miljøvennlige løsninger samtidig som modenhet i markedet kan ivaretas på en god måte.

I noen tilfeller er det opplagt hvilke krav som bør stilles, mens det i andre tilfeller kan være vanskelig. For å kunne stille gode miljøkrav kreves det god kunnskap. Hvis det alltid skal stilles miljøkrav, slik det foreslås i forslag 1 og 2, vil sannsynligheten for at det benyttes uforholdsmessig mye ressurser i forhold til oppnådd effekt være stor, spesielt når kunnskap om hva som gir klima og miljøgevinster er mangelfull.

Spørsmål 2

Hvordan kan miljøkrav dokumenteres? Bør dokumentasjon av miljøkrav standardiseres i regelverket, eller bør det i regelverk og veiledning pekes på anerkjente metoder og verktøy?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

I anskaffelse av tjenester kan miljøkrav dokumenteres ved å stille krav til sertifisert miljøledelse. Dette innebærer at en tredjepart kontrollerer leverandørenes virksomhet og at leverandørene setter seg konkrete mål for forbedring av miljøprestasjon over tid.

I anskaffelse av varer kan miljøkrav dokumenteres ved å stille krav til type 1 miljømerking. Dette er miljømerkingen som er basert på tredjeparts, kontrollert sertifisering. Svanemerket, EU Ecolabel og Blå Engel er eksempler på type 1 miljømerker. Produkter med disse merkene ivaretar naturressursgrunlaget og har lave klimagassutslipp sammenlignet med andre produkter i samme marked. På områder hvor det ikke finnes type 1 miljømerker bør enklere miljømerkinger brukes. Disse bør da være internasjonalt anerkjent.

Dersom det i regelverk og veiledning pekes på anerkjente metoder og verktøy, bør det ikke være behov for at dokumentasjon av miljøkrav standardiseres i regelverket.

Spørsmål til forslag 1

Spørsmål 3

Bør forslagetets andre punktum flyttes ut av § 7-9, og inntas i de deler av forskriften som kravet skal gjelde for? Eller bør virkeområdet angis i § 7-9?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF mener det er mest ryddig at kravet flyttes ut av § 7-9, og inntas i de deler av forskriften som kravet skal gjelde for.

Spørsmål 4

Bør det innføres et unntak for helt spesielle tilfeller, og er det hensiktsmessig at bruk av unntaket medfører krav om å omtale dette i protokollen?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF mener det bør åpnes for unntak. Det er imidlertid utfordrende å formulere en unntaksregel som i tilstrekkelig grad fanger opp når det ikke er hensiktsmessig å vekte miljø.

Ved bruk av unntak bør det være krav om protokollføring. Protokollføring vil gi oppdragsgiver oversikt som kan bidra til at like forhold kan håndteres likt. Effektiviteten hos oppdragsgivere og forutsigbarheten for leverandører vil bedres.

Spørsmål 5

Hva er eventuelt andre relevante avgrensninger enn «uforholdsmessige kostnader» for å bestemme anvendelsesområdet til en eventuell unntakshjemmel?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Erfaringsmessig vil det i noen tilfeller være slik at kvalitet og/eller pasientsikkerhet ikke blir godt nok ivaretatt ved å stille for strenge miljøkrav. Vektingsregelen vil også kunne vurderes som uforholdsmessig dersom den er til hinder for den samfunnsøkonomiske nytten av at små og mellomstore bedrifter kan konkurrere om anbud.

Spørsmål 6

Vil en forskriftsbestemmelse som spesifikt stiller krav til minst 30 prosent vektning av miljø kreve lovendring?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF har ikke foretatt noen vurdering av hvorvidt en forskriftsbestemmelse som spesifikt stiller krav til minst 30 prosent vektning av miljø vil kreve lovendring.

Spørsmål 7

Er det hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for at oppdragsgivere kan velge tilbud utelukkende på grunn av pris eller kostnad, jf. FOA § 18-1 (1) bokstav a og b?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Det er ikke hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for at oppdragsgivere kan velge tilbud utelukkende på grunn av pris eller kostnad. Ved vektlegging av livssyklus-kostnader kan miljømessig bedre produkter med lang levetid komme bedre ut enn produkter som har lavere pris, men som må byttes ut raskere. Livssyklus-kostnad

bør derfor fortsatt kunne benyttes som tildelingskriterium fordi dette alene kan være et godt virkemiddel for å oppnå miljøgevinster.

Laveste pris eller laveste kostnad benyttes sjelden alene i Helse Sør-Østs anskaffelser. Der det gjøres er det typisk vurdert til å være få eller ingen andre elementer det er hensiktsmessig å konkurrere på. Gjennomføringen av disse anskaffelsene innebærer som regel langt mindre ressursbruk i evalueringsfasen og lavere risiko for rettslig prøving.

Spørsmål 8

Hvilke tilfeller vil være uforholdsmessig å vekte miljøhensyn med minimum 30 prosent?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF har erfart at det kan være usikkerhet knyttet til vurdering av miljø- og klimabelastning. Usikkerhet knyttet til hva som faktisk er bra, og dermed skaper lavere belastning, kan være en god grunn til å ikke vekte miljøhensyn med minimum 30 prosent. Når det er tvil om den forskningsmessige dokumentasjonen av miljø- og klimabelastningen er god nok, bør klima- og miljøkrav ikke vektet. Vekting av miljø vil da kunne resultere i at kostnader benyttes til en dreining av miljøbelastningen uten at miljøbelastningen reduseres.

Det vil være særlig uforholdsmessig å vekte miljøhensyn med minimum 30 prosent i enkelte anskaffelser innen bygg og anlegg. Økt vekting av tekniske krav som stimulere til nye løsninger kan her være bedre egnet til å oppnå klima- og miljøgevinster.

Spørsmål til forslag 2

Spørsmål 9

Er det andre bedre egnede måter å identifisere områder som bør være omfattet av en vektingsregel som foreslått i forslag 2?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF har ikke forslag til bedre egnede måter å identifisere områder på enn det som foreslås i forslag 2, og i høringsnotatet hvor det vises til DFØs prioriterte områder og bruk av CPV koder.

Spørsmål 10

Bør forslaget vektingsregel gjelde alle del III-anskaffelser, eller være avgrenset til områder med ikke uvesentlig miljøbelastning?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Vektingsregelen bør avgrenses til å gjelde områder med ikke uvesentlig miljøbelastning. Hva som er «ikke uvesentlig miljøbelastning» bør spesifiseres.

Spørsmål 11

Er det hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for at oppdragsgivere kan velge tilbud utelukkende på grunn av pris eller kostnad, jf. FOA § 18-1 (1) bokstav a og b?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Det er ikke hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for at oppdragsgivere kan velge tilbud utelukkende på grunn av pris eller kostnad. Helse Sør-Øst RHF mener at det for anskaffelser med ikke uvesentlige miljøbelastninger er mulig å ivareta miljøhensyn selv med lavest pris eller laveste kostnad som tildelingskriterier. For nærmere begrunnelse av hvorfor det ikke er hensiktsmessig at bestemmelsen stenger for at oppdragsgivere kan velge tilbud utelukkende på grunn av pris eller kostnad, vises det til svar på spørsmål 7.

Spørsmål til forslag 3

Spørsmål 12

Bør bestemmelsen plasseres i forskriftens del III, eller bør bestemmelsen selv avgrense sitt virkeområde til de tilfeller der oppdragsgiver etter regelverket for øvrig er forpliktet til å angi tildelingskriterienes relative vekt?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF har ikke tatt stilling til dette spørsmålet.

Spørsmål 13

Kan det være uhensiktsmessig at bestemmelsen bare setter fokus på miljø som miljøkrav til ytelsen og tildelingskriterium?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF mener det ikke er uhensiktsmessig at bestemmelsen bare setter fokus på miljø som miljøkrav til ytelsen og tildelingskriterium. Bestemmelsen bør være tilstrekkelig til å bidra til miljøgevinster. Bestemmelsen gir nødvendig fleksibilitet for oppdragsgiver til å balansere hensynet til klima- og miljø med virksomhetens primære oppdrag.

Spørsmål 14

Bør forslaget gjelde alle anskaffelser, eller være avgrenset til områder med ikke uvesentlig miljøbelastning?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF mener forslaget bør avgrenses til områder med ikke uvesentlig miljøbelastning. Oppdragsgiver bør ha fleksibilitet til å balansere hensynet til klima- og

miljø mot andre relevante forhold. Avgrensningen sikrer at det stilles krav til klima- og miljø i anskaffelser der det kan forventes å oppnå en effekt av å vektlegge klima- og miljøkrav.

Øvrige spørsmål

Spørsmål 15

Vil bruk av ulike evalueringsmetoder påvirke oppdragsgivers mulighet til å oppfyllet et krav om minimum 30 prosent vektning av miljøhensyn? I så fall, hvordan kan dette hensyntas i forskriften?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Bruk av ulike av evalueringsmetoder bør ikke påvirke oppdragsgivers mulighet til å oppfylle kravet om minimum 30 prosent vektning av miljøhensyn. Evalueringsmetoder hvor miljøvennlige produkter eller tjenester prissettes vil imidlertid kunne synliggjøre forventede kostnader. Oppdragsgiver vil ved slik prissetting være i bedre posisjon til å vurdere konsekvensen av de kravene som stilles opp mot andre hensyn som må ivaretas.

Spørsmål 16

Hvilke estimerte kostnader vil de ulike forslagene kunne få?

Svar fra Helse Sør-Øst RHF:

Helse Sør-Øst RHF har ikke foretatt noen beregning av hvilke estimerte kostnader de ulike forslagene vil kunne få. Samtlige forslag innebærer behov for å styrke kunnskap om bruk av miljø- og klimakrav i anskaffelser. Det forventes at en innskjerping av krav vil medføre økte kostnader for leverandørmarkedet. Dette er kostnader det er rimelig å anta at vil gjenspeile seg i prisene leverandørene tilbyr.

Med vennlig hilsen
Helse Sør-Øst RHF

Terje Rootwelt
administrerende direktør

Mona Stensby
konserndirektør